

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австрії:

на цілий рік . 10 ар. (20 кор.)
на пів року . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року . 2 ар. (5 кор.)
на місяць . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . 8 рублів
або 18 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о год. 6-ій пополудни.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровского (Хорулицьки). Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Реклямації неопечатані візьні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дани і приватні донесеня по
15 кр. від стрічки.

Ще дещо про державний бюджет.

(X) Мало що не все диванство за-
нимає все ще питанням, чи рада держав-
на в осінній сесії буде робляча, чи ухва-
лить бюджет за 1901. і 1902. р. Хоч пар-
ляментарні вигляди не конче відрадні, всеж
таки можна сподівати ся, що давна об-
струкція не верне. Але сего ще за мало,
щоби діяльність ради державної була дій-
сно хосенна і успішна. Теперішня рада
державна, хоч ще молода, записала ся по-
важно в літописи австрійській, але тепер
стоїть неперечно перед вельми критичною
хвилею. Весною здобула ся рада державна
на велике діло, а тепер повинна би довер-
шити важного в державнім господарстві
ухваленя бюджету, бо ще від 1897. р. не
маємо правильної бюджетової господарки.
Всі загально сторонництва є того погляду,
що як довго парламент не ухвалить пра-
вильно бюджету, не можна говірити про
нормальні відносини парламентарні. Се є
головна задача осінньої сесії, парламентар-
но полагодити бюджет за 1901 і ухвалити
на 1902. В засаді всі на сей погляд го-
дять ся, але питання, чи ся задача може
бути довершена. Бо як би бюджетова роз-
права протягнула ся поза новий рік, то
она не буде скінчена, позаяк иньші вельми
важні справи дожидають полагоди, або сї
справи треба буде відложити, тоді рада
державна не довершить сеї другої важної
задачі. Таким способом находить ся рада
державна в такім круговороті.

Наколи буде добра воля і розумне
змаганє, то можна буде раду державну
спровадити на здорову основу, а до того

не треба навіть уживати надзвичайних спо-
собів, навіть не треба зміни регуляміну,
яку годі би при теперішних відносинах
ухвалити. Диванство, котре розправляє
про сю справу, покликуює ся на випадок,
який вже був в 1891. р., т. є. на допуска-
мє на основі регуляміну скорочене посту-
пованє при ухвалюваню бюджету. Тодіш-
ній президент бюджетової комісії др.
Пленер, котрий поставив зверненє в тім
напрямі внесенє, мотивував се тим, що від
14 літ нема в Австрії правильної госпо-
дарки і не ухвалено бюджету перед скін-
ченєм старого бюджетового року, а задля
того все мусіло правительство послугувати
ся бюджетовими провізоріями. Поминувши
уже сю обставину, що таким поступованєм
доведено ad absurdum конституційне пра-
во, більшу часть парламентарної сесії за-
повняла бюджетова розправа, а на законо-
датні реформи не було часу. А се було
в спокійних часах. Щож тепер діяти в
значно численнійшій раді державній, пере-
повненій радикальними елементами, де бу-
джетова розправа поступала би слимачою
ходою?

Хватають ся отже внесеня, поданого
«Czas-ом», про котре ми сими днями шир-
ше говорили, одначе се внесенє стрічає
поважні заміти з ріжних сторін. Закидують
іменно, що основна розправа над бюджет-
ом в такім случаю неможлива, що се є
обмеженє свободи слова. У відповіді на
се покликують ся деякі дивани на по-
ступованє в 1891. р. і се варто тут прига-
дати. Др. Пленер поставив був 15. жовтня
1891. р. внесенє, щоби над неоспорювани-
ми позиціями бюджетовими, т. є. над зви-
чайними адміністративними видатками по
одиноким міністерств відразу розпочати

розправу в повній палаті, а всі иньші по-
зиції, котрі треба числово розслідити, або
котрі мають визначний вплив на весь бу-
джет, приділити комісії. Яко такі позиції
вказав др. Пленер дорогові і водні будови,
весь бюджет краївої оборони, всі посередні
і безпосередні податки, всі залізничні пози-
ції і субвенції, фінансовий закон і гене-
ральне справозданє. Внесенє Пленера на
скороченє було основанє на §. 42. регуля-
міну, котре мусіло бути ухвалене більшо-
стю двох третин. Се внесенє прийнято 16.
жовтня 1891 173 голосами проти 31. Вже
22. жовтня розпочала палата загальну роз-
праву бюджетову і скінчила на однім засі-
даню. Відтак почала ся подрібна розправа
і вела ся непереривно до 16. грудня, а бу-
джетова комісія обрадувала тимчасом над
приділеними їй позиціями і предложила
відтак справозданє палаті. Дня 16. грудня
почала ся розправа над фінансовим зако-
ном. Звичайно є така розправа звичайною
формальністю, але тоді вивязала ся вели-
ка політична розправа дводневна, в котрій
всі сторонництва основно пояснили свое
становище. Дня 17. грудня закінчила ся
бюджетова розправа, що вимагала 35 засі-
дань, разом з подвійними (днівними і ніч-
ними). Се може бути певним доказом, що
про обмеженє свободи слова не може тут
бути мови, бо розправа була вельми осно-
вна, а мимо того бюджет появил ся в диван-
нику державних законів перед кінцем року.

Тепер відносини подібні до 1891 що-
до часу, бо рада державна збирає ся 17.
жовтня. Але звичайним поступованєм не
осягає ся сеї цілі. Подумаймо собі се по-
ступованє: перше читанє і велика політич-
на і національна розправа, в котрій буде
мова про все можливе і неможливе. По

44)

О. Я. Кониський.

Молодий вік Максима Одиця.

(Хроніка з давноминулого).

Не минуло ще й тижня після того, як
була у його Ганна Лукашина, він з'їздивши до
того повітового міста, де сиділи в острожі На-
сальський і Одиць, прибув до Ляшенків.

— Властиво кажучи — говорив він Ляшен-
кам — вся справа дурниця; я прочитав увесь
процес, говорив з судою і з секретарем і впев-
нив ся, що справа чиста дурниця; просто один
сміх.

Кащенко розповів усі подробиці, яких сам
довідав ся з процесу і додав:

— Одначеж у нас, самі знаєте, скрізь фор-
мальність і доки процес перейде усі інстанції,
хлопці сидіти-муть, от — се найгірша річ; доки
сонце зійде, дак ота тюремна роса очи виїсть...

— На поруки, чи не можна-б? — спитав
Ляшенко.

— Ледві.

— Треба пильнувати, щоб постіль у його
була... без... комах, да щоб їжа... кормлять па-
скудно... та я потроху се улаштував; звісно, ко-

либ назирав да підганяв, а тож у другому по-
вті...

— Може-б я поїхала?

— Ні, незручно; не приходить ся вам...

— Дак може-б послати Звенигородського?

Кащенко махнув рукою і мовив:

— На що вам сей шахрай! візьме гроші,
скаже: і тому і другому треба дати і нікому не
дасть, або переполовинить... Цур йому; що мо-
жна, будьте певні, що я зроблю не згірше... Бу-
демо ждати... повітовий суд — сам нічого не
вдіє; процес піде аж в сенат; а в повітовому —
пильнувати-мемо — аби не дляли, а добру їжу
давали...

— А писати можна до Одиця?

-- Можна, да лише не писати; лист піде
на цензуру; ну його, зайвий клопіт.

XXII.

В той час такі процеси, як Насальського
і Одиця задля людей «превелигованих» —
дворян, духовенства і ин., переходили через три
судові інстанції: повітовий суд, «уголовную»
(карну) палату і сенат; повітовий суд не клав
властиво присуду, а лишень висловлював свое
«миїніє» (думку) і з нею переслав процес в па-
лату; а палата, положивши присуд, переслала
його на ревізію в сенат.

Жахливо-страшного і не менш того «пє-
ного» розуміння і слова «сепаратизм» тоді ще
не вживали; по таких глухих закутках, як Пол-

тавщина, може чи й чули про се слово; одначе
і тоді, як і тепер повітова і инча провінційна
темнота дуже легко робила з ісенітниць «щось»,
а з етнографії — політику і таке чи инче дер-
жавне злочинство.

Повітовий суд розсужуючи процес Насаль-
ського і Одиця висловив думку, що обох їх
треба покарати засланням на каторгу. Суд спо-
стеріг за ними «лиходійні заходи проти держав-
ного устрою». В такій думці суд вивняв ся
з приказок і пісень, що позаписував собі Оди-
ць. — «Без гетьмана військо гине» — запи-
сано в Одиця, а у Насальського в листі до На-
стї сказано про «армію»; далі в Одиця напи-
сано «яко череса без личмана, так козаки без
гетьмана»; от із сього суд виводив, що Насаль-
ський і Одиць — люде одностудні і захожу-
вались набрати армію (військо) і вибрати геть-
мана, як було за часи Хмельницького. Далі мір-
кував суд, обидва вони замишляли збунтувати
крепаків проти панів, збаламутити людність і за-
вести козаччину; бо Одиць влевняв, що тепер
«звання козаче, а життя собаче», а «козак і во-
ля замаєна доля». З приказок, які були в за-
писках Одиця, повітова Феміда вивела, що
Одиць переняв ся баламутними думками проти
панів і москалів, бо знати, що він тримаєть ся
тієї думки, що «того чорт плаче, що людей па-
нам не постачить, що треба «дати пану по жу-
пану», що «варив чорт з москалем пиво тай від
солоду одрік ся» і т. д. — Одно слово: повітова

якім тижни приділене до комісії. В тім також ніби парламенті, зложенім з 48 членів, знов велика політична розправа, потім обговорюване кожної позиції, на останку по кількох тижнях справоздане в палаті. Опісля та сама хода, як в бюджетовій комісії але в збільшенім обсягу, відповідно значному числу послів (425), можна отже предвидіти, що тим способом, як добре піде, т. є. як не буде яких галабурд або наглих внесень, бюджет до літа буде готовий.

Справа отже розумного поступованя з бюджетом є тепер вельми важним питанням. Від чотирох літ справдешній застій в парламентарнім житю, багато важних справ занедбано і відсунено на бік, а рада державна має перед собою важну задачу. Она має все те занедбане відробити і взяти ся до інших важних справ, які виступають на чергу. Рада державна повинна отже подбати, щоби достойно розв'язала се важне питанє і здобула собі знов давню парламентарну славу і значіне.

Партийна політика і мораль.

9) Виклад др. Фр. Паульзена.
Перевів др. Іван Конач.

Коротко згадую побіч тих ідеальних моментів ще *реальні средства борби*, якими партії воюють проти себе. Ту ходить передусім о те, власній партії виробити корисвішу позицію, а противника з місця витиснути і єму средства до войованя відобрати. Важне ту передусім: *обсаджено всіе публичних важних місць певними прихильниками, а виключено з них противників.*

Всі політичні партії так роблять: як далеко їх вплив сягає, поступають після засади: уряди належать нашим приятелям. Звісно, добра справа вимагає, щоб противника ослабляти і підтвяти, а приятелів наперед посувати і підносити. Се відносять ся поперед усього до властивих урядів державних, почавши від провідних політичних місць аж до поліціанта і сторожа нічного. Відтак також до стану судейського і учительського. І сі позиції важні; судия, щоб толкував і стосував право у відповіднім зміслі, учитель, щоб наповнав молодіж відповідними поглядами: Хто має молодіж, той має будучність! Отже, всюди першим услівем до одержаня уряду або місця є: *Коректність поглядів.* Хто в тій гоці не відповідає, той може собі мати решту чеснот і заслуг, скільки хоче, — він не може бути приятий. Вже нейтральність є хибю, що єї не можна вирівнати; хто не з нами, той против нас, він може що найменше забрати місце одному з наших, а правдоподобно поширав би й інших таких нейтральних, о

Феміда народні приказки взяла собі яко власні думки Одинця.

Пійшов процес в палату, заким палата його роздивляла ся, Насальський і Одинець сиділи в тюрмі і про поруки нічого було й гадати, скоро повітовий суд признав, що вони заробили на каторгу.

Тим часом звістка про сей процес покотилася по околиці: між людьми стало відомо, з якого приводу виник процес і чимало було людей інтелігентних, що ганьбили, звісно, не в вічі, а за очі — Найдича. Звістка і про ганьбну думку про вчинок Найдича і про думку повітового суду дійшли і до ушей Найдича і коли він се все обміркував холодним розумом, він сам злякав ся свого вчинку, а ще непомірно більш лякала його доля ні в чому невинного Одинця. У Найдича озвала ся совість, він почув на собі обовязок ратувати Насальського і ще більш Одинця. Найдич сам тепер бачив і добре тямив свою небачність і свій паскудний вчинок; він розумів, що фрази в листі Насальського — просто дурниця п'яної голови, а вже що-до Одинця, дак він просто волосє на собі рвав, довідавшись, як тупоумна повітова Феміда з народних приказів зробила політичні погляди і думки Одинця і за звичайну етнографію, посулила йому каторгу...

Найдич чув себе виноватим, посоромленим. А тут ще зовсім несподівано озвала ся

скільки мав би вплив. Де партії безпосередно мають власть державну в своїх руках, як в демократичній республіці, там поступають просто після рецепти: всі уряди належать по Божому й людському праву пануючій партії. Наступить зміна партії при кермі, то очевидно є конечною також відповідна зміна в обсаді всіх урядів. Як лиш та зміність хоч трохи правильна, то народ мусить жити два гарнітури урядників: один і другий дістає уряди як заплагу за зроблену прислугу і вихиснує їх відтак, скільки може. Як власть державна і роздача урядів не є безпосередно в руках партії, пр. в монархії, то заявляють ся бодай всякі заходи, щоб рішачим сферам піддати потрібні суггестії для бажаного вибору: величанє і захвалюванє по одній стороні, підозріванє і понижуванє по другій.

Задача-ж урядників, по думці партій, така: добру справу підпирати, передовсім же партію при силі удержати. Головна-ж річ в тій цілі: перевести *добрі вибори*. В тім згляді ледви котрий урядник може в напрямі бажань партії за багато зробити: вплив і перекупство, погрози і тероризм — то правні средства борби з обовязку супроти доброї справи, від легоньких натяків і намов аж до найявніших і найочвидніших натисків. Очевидно, не можна нічого пропустити, що агітацію противника могло би ослабити; найострійше стосованє правних приписів, розширенє ще трошки поліційною самоволюю, щоб збори тамувати й розв'язувати, страшенє посідачів средств агітаційних, прим. локалів і часописий, економічними втратами і т. д. — То прецінь всюди знані річі*). Навіть трохи проти правного насильства не треба боятися і урядника «поучити», не роблячи єму вироцім при тім жадної прикрости; а не можна єго на місця дальше держати, то переносить ся випробованого мужа за кару на місце дліше і важнійше. (Дальше буде).

Українсько-руське віче на університеті.

День 8. жовтня 1901. р. зазначив ся значною подією в житю українсько-руської університетської молодіжи у Львові. Звиш 350 слухачів однодушно піднесло голос зі справедливим

*) Про президента Jackson-a, що перший в Сполучених Державах основно перевів систем споліяльний (Spoliensystem. Автор має на думці безпартійну обсаду урядів своїми партійниками, як іно партія побідить. Пер. оновідають, що він казав поставити двох офіцерів перед судом винний за те, що закупили були потреби військові у одного члена противної партії. Так оповідає Меркель в статі «Die moderne Demokratie» (Gesammelte Fragmente und Abhandlungen I, 333). В тім томі находимо взагалі велике богацтво історичних, критичних і догматичних уваг про партійність.

Одинцева мати; вона прочувши, яка халена упала на голову її сина, зараз же ринула провідати його, доступала ся до його і розпитавшись у його усі подробиці, поїхала до Найдича. Тут серце матери-Українки не мало вже сили здержати ся; все обурення, що накопїло на йому, виплило на верх і скоро Одинчиха побачила Найдича, вона замість звичайного привитання, кинула ся до його і закричала:

— Сина мого верни! ти його утопив, ти і верни, а не вернеш, я тебе задую, розірву...

Найдичови здало ся спершу, що Одинчиха божевільна і хоча у його була повна спромога видалити її, прогнати, сказати слугам, щоб ввели її з дому, одначе він сього не зробив; він спокійно, навіть якось покїрливо, слухав з уст обуреної, безталанної матери справедливє обурення і ганьбу; почуття власної вини приголомшило його.

Коли Одинчиха трохи втихомирила ся, Найдич мовив:

— Ні криком, ні гвалтом, ні слїзми, Сиклито Федоровно, лиху не поможемо; ліпше зробимо от-що: їдьте ви в Полтаву — і я поїду — да там будете в палаті клопотати... Звісно, на поїздку треба грошей, я вам дам... я...

(Конець буде).

жаданєм зрівнаня їх прав на університеті з правами студентів польської народности.

Віче відбуло ся в одній з найбільших салл університету. О 3¼ год. пополудни сала вже битком заповнила ся студентами. На катедру виступив акад. Косевич і отворяючи віче, зазначив важність сеї хвилі для українсько-руської молодіжи львівського університету. Вказуючи на порядок нарад віча, висказав іменем молодіжи повне признанє ректорови д-рови Ридигерови, що до жаданя висланої до него депутації в справі відповіді на укр.-руські поданя в тій самій мові — він відісе ся прихильно і тим усунув одну точку з нарад віча.

По вступним слові акад. Косевича відбув ся вибір президії віча. Предсідателем вибрано акад. Бурачинського, заступником предсідателя акад. Посацкого, секретарями панну Березницку і п. О. Шухевича, почім акад. Косевич виголосив основно оброблений реферат на тему системізованя рівнорядних і рівнодотованих кафедр з українсько-руською викладовою мовою на львівськїм університеті. Референт представив на історичних даних розвиток польського характеру львівського університету, вказав на трудність, з якою приходило до системізованя тих кількох укр.-руських кафедр, які тепер існують і не можуть рішучо вдоволити укр.-руської молодіжи та поставив отсю резолюцію:

«Українсько-руська молодіж, зібрана на академічному вічу дня 8. жовтня 1901. р., підносячи з натиском, що метою її змагань є українсько-руський самостійний університет, що нашіне віче підносячи справу унормованя наших відносин на львівському університеті, зовсім не означає нашої капітуляції з права мати свій самостійний університет і що ми і дальше будемо разом з цілою суспільністю самостійного університету домагати ся — ухвалює:

з уваги на се, що XIX артикул основних законів заборочє кождому народови потрібне средство до освіти при помочи своєї власної мови без примусу учити ся другої краєвої мови;

з уваги на се, що львівський університет по законним постановам є університет утраквістичний,

з уваги на се, що число українсько-руської молодіжи, записаної на львівському університеті перейшло вже 600 звичайних слухачів,

з уваги на се, що так практичні згляди як і згляди науки сього домагають ся — жадає:

1) системізованя рівнорядних і рівнодотованих з польськими кафедр на правничому, медичному і філософічному факультеті;

2) заіменованя екзамінаторів до всіх державних іспитів, які-б екзамінували українсько-руську молодіж в її рідній мові;

3) усуненя всяких перешкод, які стоять на дорозі здаваня ригорозів в українсько-руській мові;

4) просить Сьвітлий академічний Сенат, щоби зволив вглянути в се, що відносини, які існують на львівському університеті, є справді анормальні і українсько-руську молодіж кривдять в її найосновнійших правах, та постарав ся о як найскорше усуненє тих кривдях відносин і о зреалізованє домагань українсько-руської молодіжи».

Дальше акад. Комаринський реферував справу друків в укр.-руській мові на львівськїм університеті. Референт представляє, як університетські власти поводять ся з укр.-руською мовою у внутрішнім урядованю, вказує на сю анормальність, що ту не узглядає ся в урядованю рускої мови, хотяй она не лише у всіх урядах цивільних, але навіть у війську находить деяку пошану. Тому в імя справедливости і в цілі полагати національних відносин на університеті належить поладнати сю справу прихильно для Русинів, і ставити отсю резолюцію:

«Українсько-руська академічна молодіж, зібрана на вічу дня 8. жовтня 1901. р. з огляду: 1) на число українсько-руського народу в Галичині, 2) на артикул XIX основних законів, 3) на число студентів Українців-Русинів на львівському університеті, 4) на утраквістичний по закону характер львівського університету — домагає ся заведеня на львівському університеті до ужитку українсько-руської молодіжи всіх друків на українсько-руській мові і просить Сьвітлий академічний Сенат львівського університету, щоби

в як найкоротшім часі постарався о полагоджене сеї справи.

Резолюцію прийнято вічею одногосно, перед чим забрав голос акад. Ганушак. При точці внесень промовляв акад. Темницький і поставив внесенє, щоби внести меморіал з резолюціями до академічного сенату і до міністерства.

До комісії, що має зайняти ся зредакціоном меморіалу, вибрано президію віча і обох референтів. На сїм вичерпано денний порядок, а голова віча, акад. Бурчинський, короткою промовою замкнув нараду. Заки учасники віча розійшли ся, відспівали «Ще не вмерла Україна» і «Не пора».

На закінченє нашого справозданя докинемо ще кілька слів про участь в вічу професорів університету. З Русинів явили ся лише проф. Грушевський, проф. др. Студинський і проф. др. Двістрянський; інших професорів не було, а шкода, бо могли були почути, чого їх слухачі домагають ся на львівськїм університеті.

З професорів Поляків не було ніодного, немовби для зазначеня свого становища зглядом домагань укр.-руської молодіжї академічної.

На віче наспіло кількадесят привітних телеграм від товариств, гімназіялістів та від одиноких осіб.

Вечером по вічу відбув ся численний комерс, на яким поважно і основно обговорювано становище молодіжї, на која би вислані меморіали не мали ніякого успіху. Вправді до ніяких ухвал задля важности справи не прийшло, але підносили ся голоси за обструкцію і сенсацию з львівського університету всієї української рускої молодіжї.

Відозва.

Завдяки довголітнім і витревалім заходам людей доброї волі внесло правительство в біжучім році до ради державної предложєне заковна о забезпечєню пенсій приватним урядникам. Коли справедливість і слушність вже достаточнo ту справу попарують і коли палата послів ще перед 12 літами через свою енуціацию а тепер само правительство через внесенє проєкту узвали конєчність введеня в жите сего забезпечєня, то здавало би ся, що проєкт той вже небавом стане ся законом і що тисячі приватних урядників і тисячі їх родин дістануть се так довго ожидаєне забезпечєне істнованя. Стало ся однак інакше. На жаль, найшли ся одиниці а навіть цілі корпорації, котрі розвели сильну агітацию протав сего проєкту заковна. Агітация та, ведєна систематично і використувуюча зручно кожду подробицю і кожду нагоду, грозить проволокою а навіть знівечєням цілої тої справи.

В хвилі, коли небавом збирає ся рада державна і має рішити остаточно о дальшій судьбі правительственного проєкту, не можуть стояти рівнодушно і осторонь тії, о котрих долю безпосередно веде ся борба; в тій хвилі не вільно нам бути рівнодушними зрїтелями сеї борби, яку веде гурток відважнїших, свідомих свого обовязку, за справу нашу і наших родин. В тій рішаючій хвилі повинні ми всі як один муж стати в ряди борців, аби у власній обороні і в обороні наших родин забезпечити слушній справі побіду.

В тій цілі запрошуємо Поважних Товаришів, приватних урядників всіх категорій, на віче, яке відбудє ся у Львові в великій салі ратушевій дня 20. жовтня 1901 о годині 10. рано.

Віче се має бути поважною манїфєстациєю для приспїшеня обовязкового забезпечєня пенсій урядникам приватним і для висказаня бажань що-до засадничих змін, які належить предприняти в проєкті, щоби цілє заковна була осягнєна.

О годині 9. відбудє ся богослужєне в лат. катедральнім костелі і в церкві Успенія Прєсв. Діви.

Програма віча є слїдуюча:

1. Відкритє нарад.
2. Вибір президії віча.
3. О конєчности як найскорїйшого введеня в жите обовязкового забезпечєня пенсій приватним урядникам — референт др. Александер Малачинський.
4. О правительственным проєкті заковна пен

сійного для приватних урядників — референт Станислав Баль.

Вступ до салі нарад будє дозволеній тільки за оказанєм карти участі, по котру можна зголосити ся до бюро вічевого комітету при ул. Гетьманській ч. 12. І поверх що-дня межи годиною 5. а 6. пополудни. Просимо умильно зголошувати ся як найвчаснїйше і подавати докладну адресу та службовий характер.

Товариші замісцеві зволять найдалше до 15. жовтня, а місцеві найдалше до 18. жовтня доконати своїх зголошень і зложити 1 корону титулом звороту коштів друку, портрорій і т. д.

По вічу відбудуть ся товариські сходини. Комітет постарав ся для учасників віча о услівну 25% знижку ціни вступу на вечернє представленє 20. с. м. в мїйскім театрі на всі місця. Хто з вічевиків схоче користати з сеї знижки, має найпїанїйше до дня 12. жовтня замовити білет у комітеті вічевого та означити докладно рід місця. Півнїйші зголошеня не будуть уприняти до знижки.

Комітет починив також стараня о знижку ціни їзди залїзницею, однак не маючи до тепер відповіди на своє поданє, повідомить комітет Р. Т. вічевиків о результаті заходів через часписи.

Львів, 6. жовтня 1901.

Голова комітету: *Др. Александер Малачинський*, начальник відділу гіп. Банку кр. — Заступники: *Наркис Ульмер*, секретар Союза стов. зар. і госп. і директор Спїлки кред. будівничих; *Фелікс Герасинський*, урядник Магістрату. — Секретарі: *Жигмонт Познанський*, директор Банку парцел.; *Осип Прибилович*, бухгалтер Тов. магаз. нафт.

Комітет, що займає ся скликанєм віча приватних урядників на день 20. с. м. для обговорєня і попертя правительственного проєкту, внесенєго минувшої сесії ради державної в справі забезпечєня пенсій приватним урядникам, мав в сю неділю засіданє, на котрім між иньшим ухвалєно повисше подану відозву за запросинами на віче. Крім того відчитано і обговорєно два реферати, котрі прийдуть під нараду віча: один про конєчність чим скорїйшого уведєня в жите примусового забезпечєня приватних урядників, другий о правительственным проєкті заковна в сій справі.

Перший реферат (д-ра Малачинського) кінчить ся резолюцією: «Віче признає конєчність чим скорїйшого введеня в жите примусового забезпечєня приватних урядників і домагає ся, щоби покликані чинники доложили всяких заходів, щоби се забезпечєне в як найкоротшім часі увійшло в жите».

Другий реферат (п. Балья) кінчить ся резолюцією: «І. Віче висказує переконанє, що правительственный проєкт може служити за підставу до спеціальних нарад, але конєчнє в нїм значні змінє. Зїзд вибирє делегацию, котрій припоручає, щоби як найскорїйше виготовила подрібний проєкт змін, які треба ввести до заковна так в інтересі публичнім як і в інтересі приватних урядників, і щоби той проєкт попірала у чинників правительственных і парламентарних. — II. Без огляду на те, що тая делегация ухвалить, указує віче на конєчність отєсих змін: а) ухилєнє забезпечєнєства, щоби на підставі 3-ого уступу §. 1-ого винято від забезпечєня тих, котрих місячні платнї позїрно будуть перероблені на денні; б) утворєнє краєвих інституцій обезпек замість одної, сцентралїзованої у Відні; в) відвисшенє граници віку, до котрого сироти мають побирати заосмотрєнє, і віку, до котрого мають бути учасники приймаєні до забезпечєня».

Для поінформованя учасників віча про стан справи і по можности для скорочєня дискусії комітет роздасть на вічу друковані реферати пп. Малачинського і Балья разом з резолюціями і також правительственный проєкт заковна. На вічу вибере ся делегацию, котра дальше займє ся справою і в разі потреби скличе другє віче.

Новинки.

— **Калєндар.** В четвєр: гр.-кат. Калїстрата; рим.-кат. Франціска. — В пятницю: гр.-кат. Харитона, Вячеслава; рим.-кат. Еміліана.

— **Прєсвь. Еп. Константин Чехович** жертвував для Бурси св. О. Николая в Перемишлї 200 кор.

— **Для кандидатів дяківського стану.** Речинець до дяківського іспиту при катедрі св. Юрія у Львові призначєно на 21. жовтня с. р. в канцелярії парохіяльній о год. 10. рано.

— **Дефравдация в Консисторії.** Возьному станицлавівської Консисторії навїрила ся «галицька нужда», описана так ярко пок. Щєпановским, тому загадав пустити ся у «світ широкий» і в сїй цілі «загубив дєсь» кілька сот корон грошій консисторєских. Готового вже до відїзду прихопила в сам час станицлавівська поліция, а не перєслухано віддала під опіку карного суду. Кілько властиво та які гроші «загубили ся», викаже судова розправа.

— **Змінє назвиска.** Намісництво дозволило пп. Бертольдови та Емільови Менкєсам, слухачам прав у Львові, змінити родовє назвиско на «Мєрвін».

— **Ровєри на почті.** Від 1. с. м. введєно на краківській почті важну та цікаву новість: ровєри до розвожєня експресових листів і телеграмів на дальше положєні части міста. На разі уживає ся двох машин до розвожєня листів, а одної до розвожєня телеграмів, та небавом прибудє ще до розвожєня телеграмів 8 машин — отже разом будє їх 11.

— **Замах на секретаря стану Сєля.** З Будапєшту доносять, що в суботу явив ся в міністерстві якийсь елєгантно убраній пан в бажанєм бачити ся секретарєм стану Ігнатїєм Сєльом. Коли дізнав ся, що сєй секретар урядувє в міністерстві внутрїшних справ, незнакомій пан заявив, що він підє там сєйчас і застрілить п. Сєля. — Розуміє ся, повідомлєно про се телефонїчно поліцию, котра вислала на місце двох агєнтів. І справді прийшов до міністерства сєй панок за пів години. Коли агєнти запитали ся єго про цілє єго відвідин, він сказав нєнагадуєчься: «Мушу єго застріляти» і виняв з кишєні револьвер. Але в тій хвилі розоружєно єго та відставлєно на поліцию. Показало ся, що се божевільний. Називає ся Бєля Ватнєй, є адвокатом з Вєспрїмс, ставав яко кандидат на посаду єго соїму, а упадок при виборах був причиною єго божевільности.

— **Кровава драма.** В Гірках мілєцького повіта лучила ся 4. с. м. отєя страшна подїя: Кінь Кійма Пєди з Гірок, що пас ся на полі, зайшов у жито Івана Дябулка з Сирої, котрий як-раз недалеко з жінкою та дїтьми копав бульбу. Дябулок, побачивши, що кінь пасє ся на єго житі, хотів єго займити і в тій цілі зловив єго. Але се побачив властитель коня, Пєдо, котрий як-раз стояв коло своєї загороди. Сєйчас кинув ся з сивом до коня, щоби єго відобрати. Розпочала ся бійка, а серед неї ударив Пєдо коня так сильно, що він виврав ся і побіг домів. Колиж Дябулок побачив, що єго позбавлєно средства до одержаня нагороди, впав в таку лють, що вхопив мотыку від дочкы, і ударив нею так сильно Пєду в голову, що той впав на місце. Хотяй рана була смертоносна, зміг він ще вєтати і старав ся їти до дому. Але Дябулок разом з жінкою та дїтьми кинули ся на неєго добили єго. Пєда за кілька годин закінчив жатьє, а Дябулка відставила жаєдармерия до суду.

— **Одною із найдорозших книжок,** котрі колинебудь написано, був без сумніву твір лєорда Кінгсбєру про старинности Мєксика. Але не досить книжку написати, треба найти також накладчика, котрий видрукував би єї та видав. Але такого не мїг пан лєорд найти, отже не полишалоє єму нічого иньшого, як видати книжку власним накладом. Друк wraz з ілюстрованєм коштував єго 150.000 таларів. В тексті находить ся більш 1000 зображєнь, але книжка була так дорога (один примірник коштував 840 таларів), що лише немогї змогли єї набути.

Телеграми.

Прага, 9. жовтня. З вчерашних виборів до чєского соїму, з курії сїльских громад відомий до тепер ось який вислїд: Вибрано Молодочєхів 19, з чєско-аграрної партії 17, Всєнімцїв 19, із людового сторонництва 3, з нїмєцко-поступового 3, з нїмєцких аграрників 2, з нїмєцких антисємитів 1 і 1 чєского радикала; в 22 округах жаєден кандидат не одержав при першїм виборі абсолютної більшости. В тих округах відбудє ся другий вибір.

В дотеперїшнім вислїді найбільше мандатів стратили Молодочєхи, які мали в попередній каденції 44 мандатів (а мають тепер 19) і нїмєцка поступова партия, яка мала 21 мандатів (а має 3). Натомість зискали найбільше мандатів чєскї аграрники, які попередно мали ли-

